

Határozatok Tára

PEDRO CRUZ VILLALÓN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. július 17.¹

C-93/13. P. és C-123/13. P. sz. egyesített ügyek

Európai Bizottság
kontra
Versalis SpA
Eni SpA
és
Versalis SpA
Eni SpA
kontra

Európai Bizottság

„Fellebbezés — Verseny — Kartellek — A kloroprén gumi piaca — Az EUMSZ 101. cikk megsértését megállapító határozat — Az árak rögzítése és a piac felosztása — A leányvállalat jogsértő magatartásának az anyavállalatnak való betudhatósága — Bírságok — Súlyosító körülmények — Visszaesés”

1. A jelen fellebbezések a Törvényszék Versalis és Eni kontra Bizottság ítélete² ellen irányulnak, amellyel az lényegileg elutasította az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38629 – „kloroprén gumi”-ügy) 2007. december 5-én hozott C(2007) 5910 végleges bizottsági határozat³ megsemmisítése iránti keresetet, ugyanakkor csökkentve az Európai Bizottság által az ENI SpA-val és a Versalis SpA-val szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegét.

2. E két fellebbezés klasszikus módon jelenít meg olyan jogalapokat, amely lényegileg a Törvényszék azzal kapcsolatos értékelését vitatják, hogy a megállapított jogsértéseket a jelen ügyben egyetemleges bírsággal sújtott társaságoknak tudják be, valamint az említett bírság összegének meghatározását.

3. A jelen esetben egy a csoporthoz tartozó leányvállalatot és az anyavállalatot tekintették felelősnek a megállapított jogsértésekért egy olyan összefüggésben, amelyben az érintett tevékenység egymást követően a csoporthoz tartozó több jogalany ellenőrzése alatt is állt. A Bíróságnak ugyanakkor nemrégiben volt alkalma arra, hogy állást foglaljon az e problémakörhöz kapcsolódó főbb kérdéseket illetően, különösen az Eni kontra Bizottság ítélet⁴ alapjául szolgáló ügyben, illetve a Versalis kontra Bizottság ítélet⁵ alapjául szolgáló ügyben, amelyek számos hasonlóságot mutatnak a jelen ügyekkel, így azok tekintetében nem élek hosszas okfejtésekkel.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — T-103/08, EU:T:2012:686, a továbbiakban: megtámadott ítélet.

3 — A továbbiakban: vitatott határozat.

4 — C-508/11 P, EU:C:2013:289.

5 — C-511/11 P, EU:C:2013:386.

4. A jelen indítvány ezzel szemben arra koncentrálni, amit a két ügy által felvetett fő problémának tekinthetünk, vagyis azokra a feltételekre, amelyek mellett a Bizottság az egyik leányvállalat tekintetében korábban megállapított jogsértés alapján visszaesés címén súlyosbíthatja az anyavállalattal szemben kiszabott bírság alapösszegét.

I – A jogvita előzményei és a vitatott határozat

5. A jogvita előzményeit, valamint a vitatott határozat tartalmát a Törvényszék a megtámadott ítélet 1–25. pontjában foglalta össze, a részletek ott találhatóak.

6. A jelen fellebbezések vizsgálata céljából pusztán arra kell emlékeztetni, hogy a Polimeri Europa SpA-t,⁶ később Versalis SpA-t,⁷ valamint anyavállalatát, az Eni SpA-t, amelyek hivatalosan a vitatott határozat címezettjei voltak, az 1. cikk d) pontja, és a 2. cikk d) pontja szerint egyetemlegesen 132 160 000 euró bírság megfizetésére kötelezték, az [EUMSZ 101 cikk] megsértése miatt, mivel 1993. május 13. és 2002. május 13. között egységes és folyamatos megállapodásban és összehangolt megállapodásban vettek részt a kloroprén gumi ágazatában.

7. A jelen esetben az Eni-csoport kloroprén gumival kapcsolatos tevékenységét, amely eredetileg az EniChem Elastomerihez tartozott, átadták az EniChemnek (később [*bizalmas*]), 2002. január 1-jétől pedig a Polimeri Európának (később Versalis), azzal, hogy az EniChem Elastomeri és a Polimeri Europa az EniChem 100%-os tulajdonában állt, azt pedig az Eni ellenőrizte.

8. Ahogy tehát az a vitatott határozat (448)–(455) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a Polimeri Europa (később Versalis) felelőssége az EniChem korábbi magatartásáért az EniChem gazdasági jogutódjaként állt fenn.

9. Ahogy tehát az a vitatott határozat (457) preambulumbekkezdéséből kitűnik, az Enit az azon csoport legfőbb anyavállalataként marasztalták el, amely részben közvetlenül, részben közvetve 99,93% és 100% közötti részesedésekkel rendelkezett a csoport kloroprén gumival kapcsolatos tevékenységéért felelős társaságokban, vagyis az EniChem Elastomeriben, az EniChemben (később [*bizalmas*]), valamint a Polimeri Európában (később Versalis), azzal, hogy egyéb bizonyítékok azt a tényt is alátámasztották, hogy meghatározó befolyást gyakorolt az említett leányvállalatokra.

II – A Törvényszék előtti kereset és a megtámadott ítélet

10. 2008. február 20-i keresetlevelükkel a fellebbezők keresetet nyújtottak be a vitatott határozattal szemben, amely összesen tizenegy jogalapot tartalmazott; ezek közül hat a vitatott határozat megsemmisítésére, öt pedig a fellebbezőkkel szemben kiszabott bírság eltörlésére, vagy csökkentésére irányult.

11. A megtámadott ítélettel a Törvényszék helyt adott a fellebbezők által hivatkozott nyolcadik jogalap első részének, úgy döntve, hogy a vitatott határozat jogellenes volt annyiban, amennyiben egyrészt a Törvényszék nem állapíthatta meg a visszaesés súlyosbító körülményét az Eni tekintetében, másrészt pedig nem állapíthatta meg a visszaesés súlyosbító körülményét a Polimeri Europa (később Versalis) tekintetében a polipropilén-határozat⁸ alapján (a megtámadott ítélet 287. pontja). A Törvényszék a hivatkozott többi jogalap különböző részeit mint megalapozatlanokat elutasította.

6 – A továbbiakban: Polimeri Europa.

7 – Az Eni és a Versalis, a T-103/08. sz. ügy felperesei, és a C-123/13. P. sz. ügy fellebbezői az okfejtés további részében: Eni, illetve Versalis, vagy általánosabb jelleggel, az egyszerűség kedvéért a fellebbezők, függetlenül attól, hogy a C-93/13. P. sz. ügyben a fellebbezési eljárásban ellenérdekű felek.

8 – Az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 1986. április 23-án hozott 86/398/EGK bizottsági határozat (IV/31.149 – „polipropilén”-ügy) (HL L 230., 1. o.).

12. A Törvényszék ebből következően 106 200 000 euróra csökkentette a fellebbezőkkel szemben kiszabott bírság összegét, és arra kötelezte őket, hogy viseljék saját költségeik négyötödét, valamint a Bizottság költségeinek négyötödét.

13. A Törvényszék ítélete indokolásának a felek által kifogásolt részeit szükség szerint a hivatkozott különböző jogalapok elemzésénél idézem.

III – A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

14. A megtámadott ítélet két fellebbezés tárgya.

15. A Bizottság a C-93/13. P. sz. ügyben 2013. február 25-i beadványával terjesztett elő fellebbezést.

16. Az Eni és a Versalis a C-123/13. P. sz. ügyben 2013. március 15-én benyújtott beadványával terjesztett elő fellebbezést.

17. A két ügyet a szóbeli eljárás és az ítélethozatal céljából egyesítették.

18. A feleket a 2014. február 27-i nyilvános tárgyaláson meghallgatták, annak során felhívták őket egyrészt arra, hogy előadásaikban a visszaesésre vonatkozó különféle jogalapokra koncentráljanak (a C-93/13. P. sz. ügyben előterjesztett első jogalap és a C-123/13. P. sz. ügyben előterjesztett ötödik jogalap), másrészt pedig arra, hogy foglaljanak állást az Eni kontra Bizottság ítéletet⁹, illetve a Versalis kontra Bizottság ítéletet¹⁰ illetően.

IV – A fellebbezésekről

19. A C-93/13. P. sz. ügyben előterjesztett fellebbezésében a Bizottság három jogalapra hivatkozik, amelyek mindegyike a Törvényszék által az Enivel és a Versalisszal szemben kiszabott bírságok jogszerűsége kapcsán végzett értékelésre vonatkozik. A C-123/13. P. sz. ügyben előterjesztett fellebbezésükben az Eni és a Versalis nyolc jogalapra hivatkoznak, amelyek közül az első három a jogsértések Törvényszék általi minősítésére, a többi öt pedig Törvényszék által a velük szemben kiszabott bírságok jogszerűsége kapcsán végzett értékelésre vonatkozik.

20. A különböző jogalapokat e dichotómiának megfelelően vizsgálom, a megtámadott ítélet általuk hivatkozott pontjainak sorrendjében, kiindulásként kiemelve ugyanakkor azt, hogy a Bizottság által a C-93/13. P. sz. ügyben hivatkozott első jogalap kivételével, amelyet érdemben elemezni kell, valamennyi jogalapot rövid indoklással el fogom vetni.

V – A jogsértés megállapítása jogszerűségének a Törvényszék általi vizsgálatára vonatkozó jogalapokról (C-123/13. P. sz. ügy)

21. A C-123/13. P. sz. ügyben hivatkozott első három jogalap a megtámadott ítéletnek a jogsértésre, pontosabban a jogsértés Eninek és Versalisnak az Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítéletben¹¹ kialakított ítélkezési gyakorlat alkalmazásában való betudására vonatkozó indoklására irányul.

9 – EU:C:2013:289.

10 – EU:C:2013:386.

11 – C-97/08 P, EU:C:2009:536.

A – A jogsértés Eninek való betudásáról (első jogalap)

1. A felek érvei

22. Első jogalapjukkal a felek vitatják a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 53–78. pontjában szereplő, az EniChem Elastomeri, az EniChem (később [bizalmas]) és a Polimeri Europa (később Versalis) leányvállalatai jogsértő magatartásai Eninek való betudására vonatkozó értékelését. Álláspontjuk szerint a Törvényszék megsértette egyrészt a többek között az Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítéletben¹² rögzített elveket, másrészt pedig az indokolási előírásból fakadó kötelezettségeket.

23. A Bizottság pusztán a jogalap elutasítására tesz javaslatot, hivatkozva az Eni kontra Bizottság ítéletre¹³, amelyben a Bíróság elutasított egy hasonló összefüggésben hivatkozott analóg érvet.

2. Elemzés

24. A fellebbezők érveinek nem lehet helyt adni. A Törvényszék a megtámadott ítélet 53–78. pontjában a jogilag megkövetelt módon rögzítette azokat az indokokat, amely miatt úgy ítélte meg, hogy a Bizottság megalapozottan állapította meg az Eni egyetemleges felelősségét a Polimeri Európával (később Versalis), az utóbbi és az EniChem (később [bizalmas]) által az 1993. május 13. és 2002. május 13. közötti időszak során elkövetett jogsértések miatt. E tekintetben pusztán utalok az Eni kontra Bizottság ítélet¹⁴ indokolására, amelyben a Bíróság elutasította a hasonló összefüggésben hivatkozott, azonos jellegű érveket, mivel a fellebbezők nem terjesztettek elő semmilyen olyan körülményt, amely azt indokolná, hogy a Bíróság eltérjen a fenti ítéletben elfogadott indokolástól.

B – A jogsértés Versalishoz való betudásáról (második jogalap)

1. A felek érvei

25. A fellebbezők előadják, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor egy a kloroprén gumival kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó jogsértést tudott be a Versalishoz az 1993. május 13. és 2001. december 31. közötti időszak vonatkozásában,¹⁵ mivel az említett tevékenységek ezen időszak során az EniChem (később [bizalmas]) kizárólagos felelősségi körébe tartoztak. Úgy vélik, hogy a Törvényszék megsértette egyrészt a szankciók személyre szabottságának elvét, másrészt pedig az indokolási előírásból fakadó kötelezettségeket.

26. A Bizottság rámutat, hogy a fellebbezők második jogalapja a tények értékelésére irányul, ami nem tartozik a fellebbezés kapcsán eljáró Bíróság hatáskörébe, azt tehát el kell utasítani mint elfogadhatatlant, mivel a fellebbezők nem hivatkoztak a tények elferdítésére. A Bizottság előadja, hogy a fellebbezők mindenképpen megváltoztatják a Bíróság általuk hivatkozott ítélkezési gyakorlatának terjedelmét.

12 — EU:C:2009:536.

13 — EU:C:2013:289, 64–70. pont.

14 — Uo., 60–77. pont.

15 — A fellebbezők ugyanakkor harmadik jogalapjuk keretében vitatják a jogsértés így meghatározott időszakát, az szerintük legfeljebb az 1994. február és 2000. október közötti időszakot ölelheti fel.

2. Elemzés

27. A fellebbezők érveinek nem lehet helyt adni. A Törvényszék a megtámadott ítélet 89–99. pontjában a jogilag megkövetelt módon rögzítette azokat az indokokat, amelyek alapján az EniChem (később [bizalmas]) által elkövetett jogsértéseket a Versalishoz tudta be, anélkül hogy megsértette volna a Bíróság releváns ítélkezési gyakorlatát.¹⁶ E tekintetben pusztán utalok a Versalis kontra Bizottság ítélet¹⁷ indokolására, amelyben a Bíróság elutasította a hasonló összefüggésben hivatkozott, azonos jellegű érveket, mivel a fellebbezők nem terjesztettek elő semmilyen olyan körülményt, amely azt indokolná, hogy a Bíróság eltérjen a fenti ítéletben elfogadott indokolástól.

C – Az EniChem kartellben való részvételének bizonyításáról és a jogsértés időtartamáról (harmadik jogalap)

1. A felek érvei

28. A fellebbezők előadják, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, és elferdítette a tényeket és a bizonyítékokat, amikor azt állapította meg, hogy 1993. május és 1994. február, illetve 2000. október és 2002. május között részt vettek a kartellben. A Törvényszék különösen a megtámadott ítélet 173. pontjában tévesen fogadta el a Bizottság azon következtetését, amely szerint az EniChem kartellben való részvételének kezdeteként a Firenzében 1993. május 12-én vagy 13-án tartott találkozó jelölhető meg, mivel nem határolódott el nyilvánosan az ott kötött, a célpiacokra vonatkozó megállapodástól. Szintén tévesen állapította meg, hogy a két, 2002. április 23-án Leverkusenben és 2002. május 13-án Nápolyban tartott találkozó versenyellenes jellegű volt.

29. Az ítélet indokolása emellett szintén téves, vagy legalábbis hiányos. Következésképpen azt kéri, hogy a Bíróság vizsgálja meg ismét a Bizottság jogalapjait, és a kartellben való részvétel időszakát korlátozza az 1994. február és 2000. október közötti időszakra.

30. A Bizottság e jogalap elutasítását javasolja mint elfogadhatatlant.

2. Elemzés

31. A harmadik jogalapot mint elfogadhatatlant el kell utasítani, mivel a fellebbezők, akik nagyrészt megismétlik az elsőfokon előterjesztett érveket, lényegileg a Bizottság által a kartellben való részvételük kezdő és befejező időpontját illetően elfogadott tények és bizonyítékok Törvényszék általi értékelését vitatják (a megtámadott ítélet 147–204. pontja), anélkül hogy pontosan megjelölnék azokat a bizonyítékokat, amelyeket álláspontjuk szerint a Törvényszék elferdített, illetve bizonyítanak azokat az elemzési hibákat, amelyek értékelése során ezt az elferdítést eredményezték.¹⁸

32. Pusztán csak azt jegyzem meg, hogy a jelen ügyben a Törvényszék azt mondta ki (a megtámadott ítélet 168. pontja), hogy a Bizottság megalapozottan tekinthette úgy, hogy az EniChem kartellben való részvétele a Firenzében 1993. május 12-én vagy 13-án tartott találkozóval kezdődött, más, nem vitatott körülmények mellett arra támaszkodva, hogy az EniChem a megkötött megállapodásban figyelembe

16 — Különösen Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 354–359. pont), ETI és társai ítélet (C-280/06, EU:C:2007:775), valamint ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ítélet (C-352/09. P, EU:C:2011:191, 143–157. pont).

17 — EU:C:2013:386, 51–60. pont.

18 — Lásd e tekintetben különösen: Lafarge kontra Bizottság ítélet (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 15–17. pont); Caffaro kontra Bizottság ítélet (C-447/11. P, EU:C:2013:797, 25. pont).

vették, és az nem határolódott el attól. Márpedig a fellebbezők, akik semmilyen arra utaló bizonyítékot sem terjesztenek elő, hogy az EniChem ténylegesen nyilvánosan elhatárolódott volna az említett találkozó során kötött megállapodástól,¹⁹ nem jelölik meg, hogy e megállapítás milyen módon származik a tények vagy bizonyítékok elferdítéséből.

VI – A bírságok jogszerűségének a Törvényszék általi vizsgálatára vonatkozó jogalapról (C-93/13. P. és C-123/13. P. sz. ügy)

A – A bírság alapösszegének megállapításáról (a C-123/13. P. sz. ügy negyedik jogalapja)

1. A felek érvei

33. A fellebbezők két részből álló negyedik jogalapja a velük szemben kiszabott bírság alapösszegének Bizottság általi megállapítása kapcsán a Törvényszék részéről végzett értékelésre vonatkozik. Az első részben a megtámadott ítélet 239. és 240., 242., 247. és 249. pontja kapcsán előadják, hogy a Törvényszék megsértette az uniós jogot, és különösen a méltányosság, az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét, azáltal, hogy elmulasztotta korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlását azon körülmények tekintetében, amelyeket a fellebbezők a bírság kiegészítő összegének alapösszege Bizottság általi megállapításának vitatása érdekében terjesztettek elé. A Törvényszék különösen figyelmen kívül hagyta az arra vonatkozó kifogásaikat, hogy a Bizottság nem alkalmazta az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás²⁰ 18. pontját. A jogalap második részre keretében a fellebbezők előadják – e tekintetben hivatkozva harmadik jogalapjukra –, hogy az iránymutatás 24. pontjában szereplő, az időtartamon alapuló szorzót 6,75-re kell csökkenteni, ami megfelel a Versalis jogsértésben való részvétele 6 év 9 hónapos időtartamának.

34. A Bizottság úgy véli, hogy e jogalapot, amely általában csak az elsőfokon megfogalmazott érvekre utal, el kell utasítani mint megalapozatlant.

2. Elemzés

35. A fellebbezők jogalapjának első részét el kell utasítani, mint elfogadhatatlant, mivel az valójában a Törvényszék elé terjesztett kereset pusztán ismételt megvizsgálására irányul, ami a Bíróság alapokmányának 56. cikke szerint nem tartozik annak hatáskörébe.²¹ E tekintetben elegendő arra rámutatni, hogy a fellebbezők általános jelleggel utalnak elsőfokon benyújtott keresetükre, hivatkozva egyes körülményekre, amelyeket a Törvényszék nem vett figyelembe, anélkül azonban, hogy kifejtenék, hogy milyen téves jogalkalmazás terheli a Törvényszék értékelését, illetve, hogy vitatnák az uniós jog Törvényszék általi értelmezését vagy alkalmazását.²² Az iránymutatás 18. pontja alkalmazásának elmaradására vonatkozó kifogást szintén el kell utasítani, mint elfogadhatatlant, mivel a fellebbezők pusztán azt állítják – amit a Bizottság vitat –, hogy arra hivatkoztak a Törvényszék előtt tartott tárgyalás során. Egyebekben, figyelemmel a harmadik jogalapra adni javasolt válaszra, el kell utasítani a jogalap második részét is.

19 — Lásd e tekintetben: Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (EU:C:2004:6, 81–85. pont); Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 142–144. pont); Sumitomo Metal Industries és Nippon Steel kontra Bizottság ítélet (C-403/04 P és C-405/04 P, EU:C:2007:52, 47. és 48. pont); Archer Daniels Midland kontra Bizottság ítélet (C-510/06 P, EU:C:2009:166, 119. és 120. pont).

20 — HL 2006. C 210., 2. o., a továbbiakban: 2006. évi iránymutatás.

21 — Lásd többek között: Volkswagen kontra Bizottság ítélet (C-338/00 P, EU:C:2003:473, 47. pont).

22 — Lásd többek között E.ON Energie kontra Bizottság ítélet (C-89/11 P, EU:C:2012:738, 112–114. pont).

B – Az Eni visszaesésének minősítéséről (a C-93/13. P. sz. ügy első jogalapja)

1. A megtámadott ítélet indokolása

36. A Törvényszék a megtámadott ítélet 275. pontjában azt mondta ki, hogy a vitatott határozat 1. cikkében megállapított jogsértés nem tekinthető visszaesésnek az Eni szempontjából. A megtámadott ítélet indokolásából (268–275. pont) lényegileg az tűnik ki, hogy két megfontolás is alátámasztja ezt a megállapítást.

37. Az első az, hogy polipropilén- és „PVC II”-határozataiban²³ a Bizottság „nem állította és nem is bizonyította”, hogy az e határozatok által érintett társaságok, vagyis az Anic SpA és az EniChem nem önálló módon határozták meg a szóban forgó piaci magatartásaikat a jogsértéssel érintett időszakok során, és hogy ezáltal az Enivel gazdasági egységet alkottak (a megtámadott ítélet 272. pontja). Ily módon az Enivel szemben nem szabtak ki szankciót, sőt kifogásközlés címzettje sem volt (272. és 274. pont).

38. A második az, hogy az Eninek mint anyavállalatnak nem volt lehetősége bizonyítani azt, hogy nem alkotott gazdasági egységet az említett határozatok által szankcionált két vállalkozással. Az Eni felelősége a korábbi jogsértésért ennél fogva csak védelemhez való jogának – konkrétan a két szankcionált vállalkozással való gazdasági egység esetleges fennállásának vitatásához való jogának – megsértésével állapítható meg (a megtámadott ítélet 273. és 274. pontja).

39. A Törvényszék mindazonáltal úgy döntött a megtámadott ítélet 276. pontjában, hogy az a tény, hogy az Eni vonatkozásában semmilyen visszaesés nem állapítható meg, önmagában nem eredményezheti a vitatott határozat megsemmisítését vagy a kiszabott bírság összegének csökkentését, mivel a Polimeri Europa (később Versalis) részéről a visszaesés megállapítása indokolhatja a bírság összegének a visszaesés címén történő emelését.

2. A felek érvei

40. A C-93/13. P. sz. ügyben előterjesztett, két részre oszló első jogalapja keretében a Bizottság előadja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a Bizottság tévesen növelte az Enivel szemben kiszabott bírság alapösszegét visszaesés címén. Különösen a megtámadott ítélet 271–274. pontját kifogásolja.

41. Az első jogalap első részében a Bizottság előadja, hogy a Törvényszék megsértette a védelemhez való jog elvét a visszaesés megállapítása érdekében, amikor lényegileg úgy ítélte meg, hogy a visszaesés nem állapítható meg az Eni esetében, mivel nem volt lehetősége arra, hogy megdöntse az általa a polipropilén- és „PVC II”-határozatok címzett vállalkozásai felett gyakorolt teljes ellenőrzésre vonatkozó vélelmet.

42. A Bizottság a Törvényszék Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítéletére²⁴ hivatkozva úgy véli, hogy a védelemhez való jog biztosítottnak minősül, amennyiben a visszaesés megállapítására irányuló szándékának bejelentésekor biztosítja a felek számára a lehetőséget annak bizonyítására, hogy annak feltételei nem állnak fenn. A Bizottság szerint jelen esetben ez a helyzet. A kifogásközlés 416. pontja éppen a 2006. évi iránymutatás 28. pontjának a visszaesésre vonatkozó első francia bekezdésére hívta fel címzettjei figyelmét, mivel a 483. lányszámú ítélet e tekintetben hivatkozik a „PVC II”- és a

23 — Az [EK] 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban 1994. július 27-én hozott 94/599/EK bizottsági határozat (IV/31.865 – „PVC”-ügy) (HL L 239., 14. o., a továbbiakban: „PVC II”-határozat).

24 — T-343/06, EU:T:2012:478, 275. pont.

prolipropilén-hatózatokra. Márpedig az Eni nem próbálta sem megdönteni az arra vonatkozó vélelmet, hogy meghatározó befolyást gyakorolt a „PVC II”- és a prolipropilén-hatózatok címezettjeire, sem pedig arra hivatkozni, hogy a két határozat meghozatala óta eltelt idő miatt lehetetlen volt számára az, hogy e tekintetben releváns bizonyítékokat nyújtson be.

43. Hozzáteszi, hogy a visszaesés célja nem az, hogy visszamenőlegesen szankcionálja az első jogsértést, hanem pusztán az, hogy levonja a vállalkozás által elkövetett újabb jogsértés következményeit.

44. Első jogalapja második részében a Bizottság előadja, hogy a Törvényszék ezenfelül mindenképpen nyilvánvalóan megsértette az EUMSZ 101. cikket, amikor úgy ítélte meg, hogy nem tudhatja be az Eninek a felelősséget egy olyan múltbeli jogsértés miatt, amely vonatkozásában nem részesült szankcióban. A visszaesés megállapítása nem egy előzetes pénzbeli szankció kiszabásán alapul, hanem pusztán egy korábbi jogsértés fennállásának megállapításán.

45. Márpedig a jelen ügyben az Eni visszaesését nem azért állapították meg, mert „megállapították felelősségét egy korábbi jogsértés miatt”, hanem azért, mert 100%-os tulajdonosa volt egy olyan leányvállalatnak, amelyet korábban bírsággal sújtottak, és az általa az utóbbival alkotott vállalkozás újabb jogsértést követett el, amelyet a visszaesés alapján megnövelt bírsággal kell sújtani.

46. Az Eni ezzel szemben előadja, hogy nem tekinthető visszaesőnek, mivel soha nem vett részt félként a polipropilén- és „PVC II”-ügyekben, nem volt a jogsértéssel kapcsolatos határozatok címezteje, azokban még csak nem is említették, nem kapott sem információkérést, sem kifogásközlést, és soha nem hallgatták meg meghallgatás keretében. A felelősség utólagos, visszaesés címen való betudása egy olyan vélelem alapján, amelynek vitatására soha nem volt lehetősége, összeegyeztethetetlen lenne a védelem joga tiszteletben tartásának elvével, ahogy azt a Törvényszék megállapította.

3. Elemzés

47. Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően az uniós intézményeknek nem kell bizonyítaniuk érdek fennállását ahhoz, hogy fellebbezést nyújthassanak be a Törvényszék ítéletével szemben.²⁵ Következésképpen az a tény, hogy a Bizottság első fellebbezési jogalapja a megtámadott ítélet indokolásának azon része ellen irányul, amellyel a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság hibázott, amikor a vitatott határozat 1. cikkében megállapította az Eni esetében a visszaesést, anélkül azonban, hogy megsemmisítette volna a vitatott határozatot, nem eredményezheti azt, hogy a Bíróság az említett fellebbezést az eljáráshoz fűződő érdek hiányában elfogadhatatlannak nyilvánítja.

48. E pontosítást követően, mielőtt rátérnének a Bizottság által hivatkozott jogalap megalapozottságának vizsgálatára, röviden fel kell idézni a Bíróságnak az uniós versenyjogban a visszaesést illető releváns ítélkezési gyakorlatát²⁶, és körül kell határolni a jelen ügy által felvetett problémát. Ahogy láttuk, a jelen ügy a visszaesés megállapítására vonatkozik az egy csoporthoz tartozó társaságok által elkövetett, egymást követő jogsértések sajátos esetében, és különösen azon konkrét helyzetben, amelyben az anyavállalat tekintetében a visszaesést kizárólag egyik leányvállalatának korábbi magatartása alapján állapítják meg.

25 — Lásd: Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 171. és 172. pont).

26 — Lásd e tekintetben többek között: Piernas López, J. J., *The aggravating Circumstance of Recidivism and the Principle of Legality in the EC Fining Policy: nulla poena sine lege?*, *World Competition*, 2006, 29. kötet, 3. szám, 441. o.; Bosco et al., *Ombres et lumières du traitement de la récidive par le droit des pratiques anticoncurrentielles*, *Concurrences*, 2010, 4. kötet, 13. o.; többek között Barennes, M. és Wolf, G., *Cartel Recidivism in the Mirror of EU Case Law*, *Journal of European Competition Law & Practice*, 2011. szeptember; Wils, W. P. J., *Recidivism in EU Antitrust Enforcement: A Legal and Economic Analysis*, *World Competition*, 2012, 35. kötet, 1. szám.

a) Előzetes észrevételek a visszaesés megállapításának sajátosságait illetően az egy csoporthoz tartozó társaságok által elkövetett egymást követő jogsértésekkel összefüggésben

49. Annak a bírságnak az összegét, amelyet a Bizottság rendelete a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet 23. cikke (2) bekezdésének²⁷ alkalmazásában kiszabhat az EUMSZ 101. cikket vagy az EUMSZ 102. cikket szándékosan vagy gondatlanul megsértő vállalkozásokkal vagy vállalkozások társulásaival szemben, a jogsértés súlyossága, illetve adott esetben időtartalma alapján határozzák meg.²⁸

50. A visszaesés az egyik olyan körülmény, amelyet a Bíróság²⁹, illetve a Törvényszék állandó ítélkezési gyakorlata szerint figyelembe kell venni a jogsértés súlyosságának elemzésénél mint súlyosbító körülményt.³⁰ Az immár az iránymutatásban is rögzített³¹ visszaesés olyan súlyosbító körülmény, amely indokolhatja a Bizottság vagy nemzeti versenyhatóság által megállapított korábbi jogsértéssel azonos vagy ahhoz hasonló jogsértést elkövető vagy megismétlő bármely vállalkozással szemben kiszabott bírság alapösszegének növelését.

51. A visszaesés megállapítása és jellemzőinek értékelése, amely azt célozza, hogy azokat a vállalkozásokat, amelyekről kiderült, hogy hajlanak a versenyszabályok megsértésére, arra ösztönözze, hogy módosítsák magatartásukat,³² a Bizottság mérlegelési jogkörébe tartozik a bírságok összegének meghatározása kapcsán figyelembe veendő körülmények kiválasztását illetően.³³

52. A Bíróság, a Törvényszéktől eltérően, e pontosításokon túl valójában soha nem határozta meg pontosabban a visszaesés fogalmát.

53. Az utóbbi által használt legelterjedtebb³⁴ meghatározás szerint „a visszaesés egyes nemzeti jogrendekben elfogadott fogalma magában foglalja, hogy a *személy* új jogsértéseket követett el, miután hasonló jogsértésekért már korábban *szankcionálták*”.³⁵

54. A Bíróság³⁶ ugyanakkor a Törvényszék³⁷ ezzel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát megerősítve azt mondta ki, hogy „a visszaesés fogalma nem kívánja meg feltétlenül pénzügyi szankció korábbi kiszabását, mindössze a közösségi versenyjog megsértésének megállapítását”.

27 — HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o. Korábban a Szerződés [81.] és [82.] cikkének végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13. 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 15. cikkének (2) bekezdése.

28 — Lásd többek között: Ferriere Nord kontra Bizottság ítélet (C-219/95 P, EU:C:1997:375, 32. pont).

29 — Lásd: Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (EU:C:2004:6, 91. pont); Groupe Danone kontra Bizottság ítélet (C-3/06 P, EU:C:2007:88, 26. pont); Lafarge kontra Bizottság ítélet (EU:C:2010:346, 63. pont).

30 — SGL Carbon kontra Bizottság ítélet (C-308/04 P, EU:C:2006:433, 71. pont).

31 — Lásd: a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 173. o.; a továbbiakban: 1998. évi iránymutatás) 2. pontja és a 2006. évi iránymutatás 28. pontja.

32 — Lásd többek között: Groupe Danone kontra Bizottság ítélet (EU:C:2007:88, 39. pont).

33 — Lásd többek között: Ferriere Nord kontra Bizottság ítélet (EU:C:1997:375, 33. pont).

34 — Lásd többek között: Thyssen Stahl kontra Bizottság ítélet (T-141/94, EU:T:1999:48, 617. pont); Michelin kontra Bizottság ítélet (T-203/01, EU:T:2003:250, 284. pont); Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítélet (T-38/07, EU:T:2011:355, 91. pont); Eni kontra Bizottság ítélet (T-39/07, EU:T:2011:356, 162. pont); ThyssenKrupp Liften Ascenseurs kontra Bizottság ítélet (T-144/07, T-147/07–T-150/07 és T-154/07, EU:T:2011:364, 308. pont), valamint Saint-Gobain Glass France és társai kontra Bizottság ítélet (T-56/09 és T-73/09, EU:T:2014:160, 305. pont).

35 — Meg lehet jegyezni, hogy Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítéletének (EU:T:2012:478) 247. pontjában a Törvényszék azt mondta ki, hogy „a visszaesés fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az azon esetekre vonatkozik, amikor ugyanazon *vállalkozás* – azt követően, hogy jogsértés miatt szankcionálták – újból hasonló jogsértést követ el”, ami nem ugyanaz.

36 — Groupe Danone kontra Bizottság ítélet (EU:C:2007:88, 41. pont).

37 — Groupe Danone kontra Bizottság ítélet (T-38/02, EU:T:2005:367, 363. pont), és BPB kontra Bizottság ítélet (T-53/03, EU:T:2008:254, 387. pont).

55. Következésképpen – erősen leegyszerűsítve – az uniós versenyjogban a visszaesés minden megállapítása ugyanazon jogsértés (a jogsértés azonossága) ismételt elkövetését feltételezi ugyanazon elkövető (az elkövető azonossága) részéről.

56. A vállalatcsoporthoz tartozó társaságok tulajdonában álló vállalkozások visszaesésének megállapítása ugyanakkor rendelkezik néhány sajátos vonással, amint azt a jelen ügy is tanúsítja. Az utóbbi ugyanis bemutatja azokat a nehézségeket, amelyekkel a visszaesésnek az elkövető azonosságára vonatkozó feltételét érintő értékelés járhat, nem általánosságban, hanem abban a konkrét esetben, amikor a versenyjog egymást követő megsértései azonos csoporthoz tartozó eltérő társaságoknak tudhatók be, azzal, hogy a jogsértések azonosságára vonatkozó feltétel itt nem képezi vita tárgyát.

57. Következésképpen, az alábbi okfejtés nem a visszaesés megállapítása feltételeire általában vonatkozik, hanem kizárólag azon bizottsági gyakorlat³⁸ elfogadhatóságára, amely abban áll, hogy a visszaesés súlyosbító körülménye alapján növelik a vállalatcsoporthoz tartozó társasággal szemben a versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírság alapösszegét, kihasználva a vállalkozás mint az Akzo Nobel ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlat³⁹ értelmében vett gazdasági egység fogalmának kiterjesztő értelmezését.

58. E tekintetben pusztán arra emlékeztetek, hogy ezen ítélkezési gyakorlat szerint az anyavállalatnak különösen akkor lehet betudni a leányvállalat jogsértő magatartását, ha utóbbi – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – „nem önállóan” határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az említett két jogi személy közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra.

59. Ily módon tehát elfogadott, hogy amennyiben egy anyavállalat 100%-os tulajdonosa vagy kvázi 100%-os tulajdonosa leányvállalatának, akkor meghatározó befolyást képes gyakorolni annak magatartására, és fennáll egy megdönthető vélelem, amely szerint ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására. Ilyen körülmények között annak vélelmezéséhez, hogy az anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalat üzletpolitikájára, elegendő, ha a Bizottság azt bizonyítja, hogy az anyavállalat a leányvállalat 100%-os tulajdonosa, és ennek alapján az anyavállalat egyetemlegesen felelősnek tekinthető a leányvállalattal szemben kiszabott bírság megfizetéséért, kivéve ha az anyavállalat – amelyet e vélelem megdöntése terhel – elegendő olyan bizonyítékot hoz, amelyek alkalmasak annak alátámasztására, hogy leányvállalata önálló piaci magatartást tanúsít.

60. Az ebből a szempontból elméletileg elképzelhető három fő esetet a következők szerint lehet bemutatni. Mindenekelőtt figyelembe lehet venni a csoporthoz tartozó leányvállalat korábbi jogsértését a visszaesés megállapítása érdekében az e csoporthoz tartozó másik leányvállalatnál. Ezt követően figyelembe lehet venni a csoporthoz tartozó leányvállalat korábbi jogsértését a visszaesés megállapítása érdekében a csoport anyavállalatánál, ugyanezen leányvállalat vagy a csoporthoz tartozó másik leányvállalat magatartása alapján. Végül figyelembe lehet venni a csoporthoz tartozó leányvállalat korábbi jogsértését a visszaesés megállapítása érdekében a csoport anyavállalatánál⁴⁰, azt saját magatartása miatt sújtva szankcióval.⁴¹ Ez az utóbbi eset szerepel a jelen ügyben.

38 — Ezt az okfejtés további részében a Bizottság vitatott határozathozatali gyakorlatának nevezem.

39 — Lásd többek között: Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet (EU:C:2009:536, 54., 55. és 58. pont), valamint Bizottság kontra Siemens Österreich és társai ítélet (C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 41–48. pont, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40 — Ennek az ellenkezője, vagyis a csoport anyavállalata által elkövetett korábbi jogsértés annak érdekében történő figyelembevétele, hogy a visszaesés súlyosbító körülményét megállapítsák a csoporthoz tartozó leányvállalat tekintetében, elméletileg szintén elképzelhető; ebben az értelemben lásd Bernardeau, L. és Christienne, J.-P., *Les amendes en droit de la concurrence, Pratique décisionnelle et contrôle juridictionnel du Droit de l'Union*, Larcier, 2013, I. 270. sz.

41 — Ez az egyszerűsített bemutatás természetesen nem veszi figyelembe a vállalatcsoport jogi struktúrájának a két jogsértés megállapítása és szankcionálása közötti alakulásából következő komplex körülményeket.

61. A három helyzetet az a jelen jogvita középpontjában is álló körülmény kapcsolja össze, hogy a vállalkozás, mint gazdasági egység fogalmát kihasználva a Bizottság súlyosbíthatja az anyavállalattal szemben kiszabott szankciót, egy általa ellenőrzött leányvállalat felelősségi körébe tartozó vállalkozás által elkövetett korábbi jogsértés alapján, noha az említett anyavállalatot nem szankcionálták ezen első jogsértés miatt, és az első határozat elfogadásához vezető eljárás során végig teljesen átlátható maradt.

62. A Törvényszéknek több alkalommal volt lehetősége megvizsgálni a Bizottság e határozathozatali gyakorlatának jogszerűségét. Álláspontja általános jelleggel három vélemény között ingadozott, amelyek közül az első⁴² főszabály szerint elfogadja a gyakorlat jogszerűségét, ezáltal megnyitva az utat a Bizottság vitatott határozathozatali gyakorlatának fejlődése előtt, a második⁴³ elutasítja azt, lényegileg egy igen szigorú indokolási kötelezettség megsértése miatt, míg a harmadik⁴⁴ főszabály szerinti elutasítja, olyan indokok miatt, amelyek lényegileg az ilyen körülmények között visszaesőnek tekintett anyavállalatok védelemhez való jogának tiszteletben tartására vonatkoznak.

63. A Bíróságnak mindeddig csak egy alkalommal volt lehetősége arra, hogy megvizsgálja a Bizottság határozathozatali gyakorlatának Törvényszék általi értékelését. Újabban, a megtámadott ítélet meghozatalát követően hozott Eni kontra Bizottság ítéletében⁴⁵ és Versalis kontra Bizottság ítéletében⁴⁶ helybenhagyta a Törvényszék Eni kontra Bizottság ítéletét⁴⁷, illetve Polimeri Europa kontra Bizottság ítéletét⁴⁸, amelyek megsemmisítették az anyavállalat visszaesését a jelen ügghöz hasonló, sőt azzal azonos körülmények között megállapító határozatot. Lényegileg azt mondta ki, hogy amennyiben a Bizottság úgy dönt, hogy a versenyszabályok megsértése miatt bírságot szab ki egy társasággal szemben, és e bírság alapösszegét a visszaesés miatt megnöveli, akkor „az említett bírságot kiszabó határozatban⁴⁹ köteles olyan magyarázatot adni, amely lehetővé teszi az uniós bíróságok, valamint e társaság számára, hogy megtudhassák, *milyen minőségben és milyen mértékben* vett részt e társaság a korábbi jogsértésben.” Különösen, ha a Bizottság úgy véli, hogy az említett társaság a korábbi jogsértésről szóló határozat címzett vállalkozásának részét képezte, a Bizottságnak jogilag megkövetelt módon kell megindokolnia ezen állítását.

64. E két ítéletben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat – amely a jelen ügghöz nagyon hasonló körülmények között egy vállalatcsoport anyavállalatával szemben olyan bírságot szabott ki, amelynek alapösszegét visszaesés miatt megnövelték – elégtelen indokolást tartalmazott, az abban szereplő adatokból ugyanis semmilyen módon nem lehetett megállapítani, hogy az említett anyavállalatot, amely nem szerepelt a korábbi prolipropilén- és PVC II-határozatok címzettjei között, *milyen minőségben és milyen mértékben* érintették az említett határozatok.⁵⁰

42 — Lásd: Michelin kontra Bizottság ítélet (T-203/01, EU:T:2003:250, 290. pont), valamint Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítélet (EU:T:2012:478).

43 — Lásd: Eni kontra Bizottság ítélet (EU:T:2011:356, 161–171. pont) és Polimeri Europa kontra Bizottság ítélet (T-59/07, EU:T:2011:361, 293–303. pont). A Bíróság ezeket az ítéleteket a fent megvizsgált Eni kontra Bizottság ítéletében (EU:C:2013:289) és Versalis kontra Bizottság ítéletében (EU:C:2013:386) hagyta helyben.

44 — Lásd: ThyssenKrupp Liften Ascenseurs kontra Bizottság ítélet (EU:T:2011:364, 308., 319–320., 322. pont), és Saint-Gobain Glass France és társai kontra Bizottság ítélet (EU:T:2014:160, 317–320. pont). A ThyssenKrupp Liften Ascenseurs kontra Bizottság ítélet ellen benyújtott fellebbezést törölte a ThyssenKrupp Elevator CENE (korábban ThyssenKrupp Aufzüge) és ThyssenKrupp Fahrtreppen kontra Bizottság végzés (C-503/11. P EU:C:2012:277).

45 — EU:C:2013:289, 129. pont.

46 — EU:C:2013:386, 142. pont.

47 — EU:T:2011:356.

48 — EU:T:2011:361.

49 — Itt meg kell jegyezni, hogy bár a Bíróság kizárólag a bírságot kiszabó és a visszaesést megállapító határozat indokolására hivatkozik, mindazonáltal az ügyben végzett felülvizsgálat során figyelembe veszi a kifogásközlés indokolását is (lásd: Eni kontra Bizottság ítélet [EU:C:2013:289, 130. pont] és Versalis kontra Bizottság ítélet [EU:C:2013:386, 143. pont]); e részletre majd még visszatérek.

50 — Megjegyzem, hogy a Törvényszék úgy döntött, hogy a vitatott határozat csak annak igazolására tartalmaz eléggé pontos és részletes bizonyítékokat, hogy ugyanaz a vállalkozás megismételt egy jogsértő magatartást, ami nem teljesen ugyanaz, lásd: Eni kontra Bizottság ítélet (EU:T:2011:356) 171. pont, valamint Polimeri Europa kontra Bizottság ítélet (EU:T:2011:361, 303. pont).

65. Ezekből az ítéletekből megállapítható, hogy a Bíróság főszabály szerint nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a Bizottság a jelen ügghöz hasonló körülmények között alkalmazza a visszaesés súlyosbító körülményét, e gyakorlat elfogadhatóságának feltételeként szabva ugyanakkor, hogy a második jogsértést megállapító, és az anyavállalat tekintetében a visszaesést rögzítő határozat megfeleljen legalább az általa meghatározott pontos indokolási követelményeknek. Meg kell jegyezni, hogy ezáltal a Bíróság a visszaesést rögzítő és a második jogsértést megállapító határozat szakaszában elemzi a helyzetet, nem pedig az első jogsértést megállapító határozat meghozatalának szakaszában, ahogy azt a Törvényszék a megtámadott ítéletben tette.

b) A Törvényszék megközelítésének összeegyeztethetlensége a Bíróság ítélkezési gyakorlatával és a fellebbezés elbírálása

66. A fenti okfejtés fényében kell megvizsgálni a Bizottság első jogalapját, amelynek keretében lényegében azt adja elő, hogy a Törvényszék döntésével ellentétben a visszaesés megállapítható a vállalatcsoport anyavállalatával szemben az utóbbira vonatkozó bármilyen korábbi szankció hiányában is, amennyiben megállapítható, hogy egy korábban szankcionált társasággal gazdasági egységet alkotott, és a visszaesést megállapító második határozat meghozatala során volt lehetősége azon vélelem megdöntésére, amely szerint ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt a korábban szankcionált társaságra.

67. Kiindulásként hangsúlyozom, hogy egyértelmű, hogy a megtámadott ítélet, amely a Törvényszék által kialakított ítélkezési gyakorlat harmadik, utolsó, a visszaesés megállapítását a jelen ügghöz hasonló körülmények között főszabály szerint kizáró irányába illeszkedik, nem egyeztethető össze a Bíróság ítélkezési gyakorlatával.

68. A Törvényszék téves jogalkalmazásai, amelyek igazolhatnák a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését, mindazonáltal nem jelentik azt, hogy a Bizottság fellebbezésének helyt kell adni, sem azt, hogy a Törvényszék ítéletét hatályon kívül kell helyezni, feltéve, hogy a megtámadott ítélet rendelkező része más jogi indokok alapján megalapozott.⁵¹

69. Márpedig a Törvényszék értékelése, amely szerint a Bizottság nem állapíthatta meg a visszaesés súlyosbító körülményét az Eni tekintetében, mindenekelőtt éppen a Bíróság által az Eni kontra Bizottság ítéletben⁵² és a Versalis kontra Bizottság ítéletben⁵³ megállapított követelményekre figyelemmel tűnik igazoltnak. Indokoltnak tűnik a jelen ügy körülményei között figyelemmel különösen a visszaesés miatt szankcionált anyavállalat védelemhez való joga garantálásából fakadó körülményekre figyelemmel, amely kérdéssel kapcsolatban a Bíróságnak még nem volt lehetősége arra, hogy megnyilvánuljon.

i) A Törvényszék megközelítésének összeegyeztethetlensége a Bíróság ítélkezési gyakorlatával

70. A megtámadott ítéletből kitűnik, hogy a védelemhez való jog *automatikus* megsértése nélkül lényegileg nem lehetett megállapítani az anyavállalatnál a visszaesést az ügy körülményei között, vagyis abban az esetben, amikor az említett anyavállalat egy leányvállalatával szemben alkalmazták az első szankciót a versenyszabályok megsértése miatt. Ilyen helyzetben ugyanis az anyavállalatnak nem lehet lehetősége „a korábbi jogsértés időpontjában”⁵⁴ azon vélelem megdöntésére, amely szerint ténylegesen

51 — Lásd többek között: Lestelle kontra Bizottság ítélet (C-30/91 P, EU:C:1992:252, 28. pont) és Finsider kontra Bizottság ítélet (C-320/92 P, EU:C:1994:414, 37. pont).

52 — EU:C:2013:289.

53 — EU:C:2013:386.

54 — Lásd a megtámadott ítélet 274. pontjának végét.

meghatározó befolyást gyakorolt szankcionált leányvállalatára. Annak, hogy az anyavállalat számára lehetetlen a védekezése biztosítása, az a körülmény az oka, hogy nem volt az első jogsértést megállapító határozat címzettje, e jogsértés miatt nem szabtak ki vele szemben szankciót, és az említett megállapítás során nem kapott kifogásközlést.⁵⁵

71. Ily módon a megtámadott ítéletből az következik, hogy a jogi személy visszaesése nem állapítható meg anélkül, hogy a jogi személlyel ne szabtak volna ki korábban szankciót. A visszaesés bármilyen megállapításának tehát nem csupán az a feltétele, hogy két hasonló, egymást követő jogsértést ugyanazon *vállalkozásnak* tudjanak be, hanem az is, hogy e jogsértések miatt ténylegesen ugyanazon *személyt* szankcionálják. A visszaesés fogalma tehát ugyanazon *személy* tényleges szankcionálását jelenti két hasonló, egymást követő jogsértés miatt.⁵⁶

72. A visszaesés Törvényszék által a megtámadott ítéletben képviselt általános megközelítése ennek folytán alapvetően közvetlen ellentmondásban áll a Bíróság által a Groupe Danone kontra Bizottság ítéletben⁵⁷ hozott döntéssel. Emellett semmiképpen sincs összhangban a Bíróság által az Eni kontra Bizottság ítéletben⁵⁸ és a Versalis kontra Bizottság ítéletben⁵⁹ követett megközelítéssel sem.

73. Ezekből az ítéletekből ugyanis kitűnik, hogy a visszaesés megállapítását a jelen ügghöz hasonló helyzetben főszabály szerint nem lehet kizárni, amennyiben ahhoz megfelelő garanciák kapcsolódnak, és különösen azzal a feltétellel, hogy tiszteletben tartják a pontos indokolás kötelezettségét. Általánosabban ebből az következik, hogy nem a jogsértésre vonatkozó első határozat meghozatalának szakaszában kell megoldani az ilyen megállapítás által felvetett nehézségeket, különösen az anyavállalat védelemhez való jogának tiszteletben tartását illetően, amint azt a Törvényszék megállapította, hanem a jogsértésre vonatkozó második határozat meghozatalának szakaszában, ahogy azt a Bizottság előadja.

74. A Törvényszék tehát tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a vitatott határozat 1. cikkében megállapított, az Eni által elkövetett jogsértést tekintetében nem lehet visszaesésének tekinteni, kizárólag azon megállapítás alapján, hogy mivel a Bizottság által hivatkozott polipropilén- és „PVC II”-határozatokban nem szabtak ki vele szemben szankciót, és azok elfogadása során nem volt kifogásközlés címzettje, ezért nem volt lehetősége arra, hogy a korábbi jogsértés időpontjában kifejtse érveit annak vitatása érdekében, hogy az e határozatokban szankcionált vállalkozásokkal gazdasági egységet alkotott.

75. A Bizottság által hivatkozott első jogalap első része tehát megalapozott. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a fellebbezésnek helyt kell adni, amennyiben a megtámadott ítéletet más jogalap igazolja, ami a jelen ügyben két okból is fennáll.

ii) A vitatott határozat indokolása elégtelenségének megállapítása

76. Mindenekelőtt rá kell mutatni, hogy láthatóan nem lehet úgy tekinteni, hogy a vitatott határozat megfelel a Bíróság által az Eni kontra Bizottság ítéletben⁶⁰ és a Versalis kontra Bizottság ítéletben⁶¹ rögzített indokolási követelményeknek, mivel nem jelöli meg, hogy *milyen minőségben*, és főként *milyen mértékben* érintették az *Enit* a polipropilén- és „PVC II”-határozatok.

55 — A Törvényszék rámutat arra is, hogy az Enit nem hallgatták meg abban a közigazgatási eljárásban, amely az első jogsértések megállapítását eredményezte; lásd a megtámadott ítélet 272. pontjának végét.

56 — Meg kell jegyezni, anélkül, hogy belemennék a részletekbe, hogy a Törvényszék a Saint-Gobain Glass France és társai kontra Bizottság ügyben hozott későbbi ítéletében (EU:T:2014:160, 320. pont) főként „az anyavállalat és a leányvállalat közötti gazdasági egység korábbi határozatban való megállapításának elmaradását” tekintette meghatározónak, valamint azt, hogy az anyavállalat nem volt a kifogásközlés és a korábbi határozat címzettje.

57 — EU:C:2007:88, 41. pont.

58 — EU:C:2013:289.

59 — EU:C:2013:386.

60 — EU:C:2013:289.

61 — EU:C:2013:386.

77. A vitatott határozat (540) és (541) preambulumbekzdése, amelyre a Törvényszék a megtámadott ítélet 235. pontjában hivatkozik, valójában pusztán arra mutatnak rá, hogy az Enit visszaesőnek kell tekinteni, az 517. lábjegyzetben kiemelve, hogy az Eni-csoporthoz tartozó Anic leányvállalatot már elmarasztalták az 1986. április 23-i prolipropilén-határozatban megállapított kartellben való részvétel miatt, az EniChemet pedig már elmarasztalták az 1994. július 27-i PVC II-határozatban megállapított kartellben való részvétel miatt.

78. Kiemelve, hogy a feleket már felhívták arra, hogy a tárgyaláson foglaljanak állást e két ítélettel kapcsolatban, a visszaesést illetően, így e két ítéletet követve el lehet képzelni a Törvényszék ítéletének helyben hagyását, az indokolás megváltoztatásával, ugyanis elegendő bizonyíték áll a Bíróság rendelkezésére annak megállapításához, hogy a vitatott határozat jogszerűségének a Törvényszék által elvégzett értékelését mindenképpen igazolja az indokolás hiányos jellege.

79. Úgy vélem ugyanakkor, hogy a Bíróságnak meg kell ragadnia a jelen ügyek által kínált lehetőséget a Bizottság határozathozatali gyakorlata jogszerűségére vonatkozó elemzése elmélyítésére, és arra, hogy a már megjelölt indokolási problémán túl kitérjen a visszaesőnek tekintett személy védelemhez való joga biztosításával összefüggő, az említett gyakorlat által felvetett alapvetőbb kérdésre.

iii) Az Eni védelemhez való joga megsértésének megállapítása

80. Bár az uniós versenyjog szempontjából egy adott *személy* visszaesésének megállapítása, ahogy azt a Bíróság a Groupe Danone kontra Bizottság ítéletében⁶² kimondta, nem kívánja meg feltétlenül az érintett *személy* korábbi szankcionálását, csak a korábbi jogsértés megállapítását, mindazonáltal azt minimálisan igényli, hogy e személyt a szankcionálását, illetve visszaeső voltának megállapítását eredményező eljárás kezdetétől előzetesen és indokolással ellátva tájékoztassák, oly módon, amely lehetővé teszi számára, hogy e tekintetben hasznosan megszervezhesse védekezését.

81. E követelmény még erősebben érvényesül a versenyjog vállalatcsoportokkal szembeni alkalmazásával összefüggésben, amennyiben visszaesés miatt súlyosbítni kívánják az adott személlyel szemben kiszabott szankciót, nem egy olyan határozat alapján, amely korábbi hasonló jogsértés elkövetését állapítja meg e személy részéről – vagyis nem egy jogilag megállapított és jogerős határozat által bizonyított tény alapján –, hanem pusztán azon megállapításra támaszkodva, hogy egy korábbi hasonló jogsértés esetlegesen betudható volt neki, és azt bele lehetett volna tudni neki, anélkül hogy ezt egy neki címzett határozat megállapította volna.

82. A jelen ügghöz hasonló körülmények között a visszaesés megállapítását csak abban az esetben lehetne esetlegesen elfogadni, ha a Bizottság a Bíróság által az Eni kontra Bizottság ítéletben⁶³ és a Versalis kontra Bizottság ítéletben⁶⁴ már megjelölt indokolási követelményeken túl tiszteletben tartja azon társaság védelemhez való jogának szigorú garanciáit is, amelyről azt állítja, hogy visszaeső.

83. A Bizottságnak tehát mindenekelőtt kifogásközlést kell intéznie az anyavállalathoz, amelyben konkrét módon bejelenti, hogy az a szándéka, hogy vele szemben szankciót alkalmazzon, illetve szankcióját visszaesés miatt súlyosbítsa, tájékoztatva arról, hogy ezt mire alapozza, illetve ennek mik a pontos indokai. Nem elegendő tehát az, ha a Bizottság pusztán „utal” a korábbi jogsértést megállapító határozat létezésére. Ellenkezőleg, amennyiben az említett határozat egy másik társaságot szankcionál, és az anyavállalatra nem vonatkozik, sőt, azt nem is említi, ezen túlmenően ki kell emelnie nem csupán azt, hogy a visszaesés megállapítása érdekében azon vélelemre kíván támaszkodni, amely szerint az

62 — EU:C:2007:88, 41. pont.

63 — EU:C:2013:289, 129. pont.

64 — EU:C:2013:386, 142. pont.

anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt a szankcionált társaságra, hanem azokat az indokokat is meg kell jelölnie, amelyek álláspontja szerint alátámasztják e vélelmet, valamint azokat az indokokat is, amelyek alapján szükségesnek tekinti az anyavállalattal szemben alkalmazott szankció visszaesés miatt történő súlyosbítását.

84. Az előzetesen és megfelelően tájékoztatott anyavállalat csak ilyen feltételek mellett kerülhet olyan helyzetbe, hogy megdönthesse a visszaesés megállapítását megalapozó vélelmet, illetve, hogy hasznosan biztosíthassa védelmét a szankciót kiszabó jogerős határozat meghozatalát illetően. E követelmény annál is inkább intenzíven érvényesül, mivel az anyavállalat mindig objektív nehézségekkel szembesül, amikor néha évekkel később meg kívánja dönteni azt a vélelmet, amely szerint ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt az első jogsértés miatt felelőssé tett és szankcionált leányvállalatára.

85. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy e követelmények teljes mértékben azonosak azokkal, amelyeknek a Bizottságnak akkor kellett volna megfelelnie, amennyiben valóban betudta volna az első jogsértést az anyavállalatnak mint olyan társaságnak, amely ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt szankcionált leányvállalatára. E követelmények tiszteletben tartása ebben az esetben egyszerűen később merül fel, amikor, ha lehet így fogalmazni, aktiválódik az első jogsértés anyavállalatnak való betudhatósága.

86. Fontos ugyanis emlékeztetni arra – ahogy az az állandó ítélkezési gyakorlatból is kitűnik –, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elve kizárja, hogy jogszerűnek lehessen tekinteni egy olyan határozatot, amellyel a Bizottság egy *vállalkozással* szemben anélkül szab ki versenyjogi bírságot, hogy előzetesen közölte volna vele a vele szemben támasztott kifogásokat, azzal, hogy figyelemmel lényeges eljárási garanciaként viselt jelentőségére, a kifogásközlésnek nem csupán egyértelműen meg kell jelölnie azt a *jogi személyt*, akivel szemben a bírságokat kiszabhatják, ami annak azonosításával is jár,⁶⁵ hanem azt is fel kell tüntetnie, hogy az említett jogi személlyel szemben *milyen minőségében* hivatkoznak az állítólagos tényekre, és ebből következően azt hozzá kell intézni.⁶⁶

87. A Bizottság a jelen esetben beadványaiban azt jelezte, hogy a kifogásközlés felhívta címzettjei figyelmét a visszaesésre.⁶⁷

88. Márpedig a jelen ügyszámhoz hasonló körülmények között a Bizottság nem tekintheti úgy, hogy e pusztán említéssel teljesítette kötelezettségeit. Ellenkezőleg, a kifogásközlésben közölnie kellett volna azokat az indokokat, amelyek miatt úgy ítélte meg, hogy támaszkodhat arra a vélelemre, amely szerint az Eni meghatározó befolyást gyakorolt két, az említett határozatban szankcionált leányvállalatára, valamint azokat az indokokat, amelyek miatt hivatkozni kívánt e vélelemre az általa az Enivel szemben kiszabni kívánt szankció súlyosbítása érdekében.

89. E követelményeket annál is inkább tiszteletben kellett tartani, mivel az Eni teljes mértékben átláthatónak bizonyult az első jogsértések megállapítása során, ugyanis a végső határozatoknak nem volt a címzettje és azokban még csak meg sem említették, továbbá még csak nem is hivatkoztak arra a lehetőségre, hogy a leányvállalatai esetében megállapított jogsértéseket neki betudhatták volna.

90. Következésképpen, függetlenül a megtámadott ítélet hibáitól, helyben kell hagyni a Törvényszék azon értékelését, amely szerint a Bizottság nem állapíthatta meg a visszaesés súlyosbító körülményét az Eni tekintetében, mivel a vitatott határozat mindenképpen megsértette az Eni védelemhez való jogát, valamint annak indokolása hiányos.

65 — Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet (T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 és T-335/94, EU:T:1999:80) 978. pont.

66 — Lásd különösen: Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ítélet (100/80–103/80, EU:C:1983:158, 14. pont); Compagnie maritime belge transports és társai kontra Bizottság ítélet (C-395/96 P és C-396/96 P, EU:C:2000:132, 142–145. pont); Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság ítélet (C-322/07 P, C-327/07 P és C-338/07 P, EU:C:2009:500, 34–48. pont); Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet (EU:C:2009:536, 57–64. pont), valamint Ballast Nedam kontra Bizottság ítélet (C-612/12. P, EU:C:2014:193, 24–30. pont).

67 — Lásd a jelen indítvány 42. pontját.

C – A Versalis visszaesésének minősítéséről, és az Eni egyetemleges marasztalásáról a megnövelt bírság megfizetése tekintetében (a C-123/13. P. sz. ügy ötödik jogalapja)

1. A megtámadott ítélet indokolása

91. A Törvényszék a megtámadott ítélet 277–280. pontjában lényegileg azt mondta ki, hogy a Bizottság hivatkozhatott a PVC II-határozatra – amellyel az EniChemet marasztalták el – a Polimeri Europa (később Versalis) visszaesésének megállapítása és azon bírság összegének növelése érdekében, amelynek megfizetésére az Enit egyetemlegesen kötelezték, mivel a Polimeri Europa az EniChem gazdasági jogutódja volt a kloroprén gumira vonatkozó tevékenység tekintetében, és mint ilyen, felelős volt az EniChem által az 1993. május 13. és 2001. december 31. között elkövetett, a vitatott határozatban megállapított második jogsértésért.

92. Ezzel szemben a megtámadott ítélet 281. és 282. pontjában a Törvényszék úgy döntött, hogy a Bizottság nem hivatkozhat a prolipropilén-határozatra a Polimeri Europa visszaesésének megállapítása érdekében, mivel az Eni a megtámadott ítélet 272–274. pontjában kifejtett, fent megvizsgált okokból nem tekinthető visszaesőnek. E tekintetben tehát a vitatott határozat jogellenességét is kimondta (a megtámadott ítélet 287. pontja), és ennek alapján úgy döntött, hogy csökkenti a fellebbezőkkel szemben kiszabott bírság emelésének százalékos mértékét 60%-ról 50%-ra (a megtámadott ítélet 367. pontja).

2. A felek érvei

93. Ötödik jogalapjukkal a fellebbezők előadják, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megerősítette, hogy a visszaesés súlyosbító körülménye alkalmazható a Polimeri Európával (később Versalis) szemben, az EniChemnek a „PVC II”-határozatban történt elmarasztalása alapján. Egyszerre kifogásolják az ítélet indokolását, a jelen ügyben a gazdasági jogutódlás feltételének alkalmazását, valamint azt a körülményt, hogy a Törvényszék a visszaesést eltérő alapokon állapította meg, mint a Bizottság (első rész). Ezenkívül úgy vélik, hogy a Törvényszék megsértette az arányosság elvét, amikor a bírság emelésének százalékos mértékét 60%-ról 50%-ra csökkentette (második rész), valamint tévesen alkalmazta a jogot, amikor egyetemlegesen kötelezte az Enit a bírság visszaesés címén megnövelt összegének megfizetésére (harmadik rész).

94. A Bizottság előadja, hogy az ötödik jogalap valamennyi részét el kell utasítani mint megalapozatlant.

3. Elemzés

95. Úgy vélem, hogy mivel a C-123/13. P. sz. ügyben a fellebbezők által hivatkozott második jogalapot el kell utasítani⁶⁸, az ötödik jogalap különböző részeit szintén el kell utasítani.

96. Úgy vélem ugyanis, hogy a Törvényszék elegendő (noha tömör) és megalapozott indokolás alapján tekinthette úgy, hogy az ügy körülményei között, ahol a Versalis egy azonos jogi személy – a jelen esetben az Eni – ellenőrzése alatt álló vállalatcsoport keretében az EniChem gazdasági jogutódja, ugyanezen jogi személy felel a „PVC II”-határozatban, illetve a vitatott határozatban megállapított jogsértésekért. Ellenkező esetben ugyanis, ahogy azt a Törvényszék megállapította (a megtámadott ítélet 279. pontja), a vállalatcsoportok számára a visszaesés bármiféle megállapításának elkerüléséhez

⁶⁸ — Lásd a jelen indítvány 27. pontját.

elegendő lenne a gazdasági tevékenységért való felelősség átruházása a versenyjogi szabályok megsértése miatt elmarasztalt társaságról a csoport egy másik társaságára. Azt az érvet, amely szerint a Törvényszék eltérő alapokon állapította meg a visszaesést, mint a Bizottság, e tekintetben el kell utasítani mint megalapozatlant.

D – Az Enivel és a Versalisszal szemben alkalmazott elrettentési szorzó csökkentésének jogszerűségéről (a C-93/13. P. sz. ügy második és harmadik jogalapja)

1. A felek érvei

97. Második és harmadik jogalapjával a Bizottság előadja, hogy a Törvényszék több ízben tévesen alkalmazta a jogot az Enivel és a Versalisszal szemben alkalmazott elrettentési szorzó alkalmazásának értékelése során.

98. Mindenekelőtt úgy véli (a megtámadott ítélet 326. pontjára vonatkozó második jogalap), hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, pontosabban megsértette a keresethez kötöttség elvét, a Bíróság alapokmányának 21. cikkét, valamint a saját eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-át, és 48. cikkének 2. §-át, amikor megvizsgálta, hogy az Enivel és a Versalisszal szemben alkalmazott 1,4-szeres elrettentési szorzó alkalmazása a Dow-val szemben alkalmazott elrettentési szorzóhoz képest megfelelt-e az egyenlőség elvének, noha a fellebbezők legfeljebb csak a tárgyaláson hivatkoztak az említett elvre.

99. Ezt követően úgy véli (a megtámadott ítélet 323–325. pontjára vonatkozó harmadik jogalap), hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a jelen ügyben az egyenlő bánásmód elvének értelmezése és alkalmazása kapcsán.

100. A fellebbezők e két jogalap elutasítását kérik.

2. Elemzés

101. A Bizottság második jogalapját el kell utasítani mint nyilvánvalóan teljesen megalapozatlant. Nem állítható ugyanis, hogy a Törvényszék hivatalból vizsgálta az egyenlőség elvének megsértésére alapított kifogást, mivel a fellebbezők az első fokú keresetlevelük 106. pontjában kifogásolták, hogy a Bizottság velük szemben elrettentési szorzót alkalmazott, míg más vállalkozásokkal szemben nem. E kifogást azután az első fokú válaszuk 56. és 57. pontjában megismételték és ki is fejtették, kifejezetten azt állítva, hogy a Bizottság velük szemben a Dow-ra alkalmazottnál négyszer nagyobb emelést alkalmazott. A fellebbezők végül a tárgyaláson pontosították, hogy a bírság alapösszegének velük szemben alkalmazott növelése az egyenlőség elvével ellentétes (a megtámadott ítélet 310. és 322. pontja).

102. A Bizottság harmadik jogalapját el kell utasítani.

103. Igaz ugyan, hogy a Bíróság már kiemelte, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján kiszabott bírságok összegének számítása során az érintett vállalkozások eltérő kezelése a Bizottságra ruházott jogkör gyakorlásához szorosan hozzátartozik, mivel mérlegelési mozgásteret keretében a Bizottságnak az adott szankciót az érintett vállalkozások sajátos magatartása és jellemzői alapján kell egyéniesítenie a közösségi versenyszabályok teljes érvényesülésének biztosítása érdekében.⁶⁹

⁶⁹ — Lásd: *Britannia Alloys & Chemicals kontra Bizottság* ítélet (C-76/06 P, EU:C:2007:326, 44. pont) és *Caffaro kontra Bizottság* ítélet (EU:C:2013:797, 50. pont).

104. A Bíróság azonban a bírság összegének meghatározásáról azt is kimondta, hogy az azonos megállapodásban részt vevő vállalkozások között nincs helye az eltérő számítási módszerek alkalmazása miatti hátrányos megkülönböztetésnek.⁷⁰ Az ítélkezési gyakorlatból tágabban kitűnik: az azonos helyzetben lévő vállalkozások közötti eltérő bánásmód csak objektív indokok alapján engedhető meg.⁷¹

105. A Bizottság azonban itt és most nem annyira az egyenlőség elvének alkalmazását vitatja, hanem inkább ezen elv jelen ügyben történt, Törvényszék általi konkrét alkalmazásának részleteit. Közelebbről arra hivatkozik, hogy a Törvényszék az Eninek és a Dow-nak a Bizottság által a szorzó számításához felhasznált teljes forgalmát hasonlította össze, noha a teljes forgalmuk és a kartell tárgyát képező termékek eladásából származó forgalmuk arányát – az Eni esetében 3000:1, a Dow esetében 1000:1 – kellett volna összehasonlítania.

106. Meg kell azonban állapítani, hogy a Törvényszék e mérlegelése kizárólag a megtámadott határozat 584. pontjában írt indokokon alapul (lásd a megtámadott ítélet 308. és 323–325. pontját). Márpedig e pont csak e csoportok teljes forgalmára utal. Így a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül juthatott arra a következtetésre, hogy a jelen ügyben az egyenlőség elve sérült, mivel a Bizottság nem adott elő az Eni és a Dow közötti eltérő bánásmódot igazoló objektív indokot.

E – A forgalom 10%-ának megfelelő felső határ meghatározásáról (a C-123/13. P. sz. ügy hatodik jogalapja)

1. A felek érvei

107. Hatodik jogalapjukkal a fellebbezők úgy vélik, hogy mivel nem állapítható meg felelősségük a nekik betudott jogsértésekért – ahogy azt első és második jogalapjukban előadják –, az 1/2003 rendelet 23. cikkében előírt bírság maximális összegét csak a [*bizalmas*] forgalmára kellett volna alkalmazni, és így azt 82 millió euróban, vagyis az utóbbi 2006. évi 820 millió eurós forgalmának 10%-ában kellett volna megállapítani.

2. Elemzés

108. Mivel a fellebbezők első és második jogalapját, ahogy az a jelen indítvány 24. és 27. pontjában szerepel, el kell utasítani mint megalapozatlant, úgy vélem, hogy a hatodik jogalapról nem kell dönten.

70 — Lásd többek között: Sarrió kontra Bizottság ítélet (C-291/98 P, EU:C:2000:631, 97. pont), Bizottság kontra Alliance One International és társai ítélet (C-628/10 P és C-14/11. P, EU:C:2012:479, 58. pont), valamint Ziegler kontra Bizottság ítélet (C-439/11 P, EU:C:2013:513, 133. pont).

71 — Lásd ilyen értelemben: Dow Chemical és társai kontra Bizottság ítélet (C-499/11 P, EU:C:2013:482, 50. és 51. pont), valamint Kendrion kontra Bizottság ítélet (C-50/12 P, EU:C:2013:771, 65. és 66. pont).

F – A [bizalmas] és a Versalis által tanúsított együttműködés engedékenységi közleményen alapuló értékelése bírósági felülvizsgálatának elmaradásáról (a C-123/13. P. sz. ügy hetedik jogalapja)

1. A felek érvei

109. Hetedik jogalapjukkal a fellebbezők lényegileg azt adják elő, hogy a Törvényszék jogellenesen mulasztotta el az őt terhelő bírósági felülvizsgálat elvégzését azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság elutasította a velük szemben kiszabott bírság összegének csökkentését a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló, 2002. február 19-i bizottsági közlemény⁷² alapján, illetve a bírságkiszámítási iránymutatás 29. pontjának megfelelően. Amikor lényegileg úgy ítélte meg, hogy a [bizalmas] és a Versalis által szolgáltatott információk nem rendelkeztek jelentős hozzáadott értékkel, a Törvényszék mérlegelési hibát követett el, és elégtelenül indokolta ítéletét.

110. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy e joglapot el kell utasítani mint elfogadhatatlant, mivel a fellebbezők pusztán megismétlik az elsőfokon előterjesztett érveket, és a tények új értékelését próbálják elérni. A joglapot mindenképp el kell utasítani, mint megalapozatlant, mivel a Törvényszék a Bizottság e tekintetben végzett értékelését csak korlátozott mértékben vizsgálta felül, az ügyben rendelkezésére álló jelentős mérlegelési mozgástér ellenére.

2. Elemzés

111. Meg kell állapítani, hogy a fellebbezők által fellebbezésükben előterjesztett érvelés nagyrészt lényegileg a Törvényszék által a megtámadott ítéletben (350–365. pont) értékelt megismétlése, így e joglapot ennek alapján el lehet utasítani mint elfogadhatatlant.

G – A Törvényszék által a bírság számszerűsítésére vonatkozó bizottsági értékelés kapcsán végzett felülvizsgálat intenzitásáról (a C-123/13. P. sz. ügy nyolcadik jogalapja)

1. A felek érvei

112. Nyolcadik jogalapjukkal a fellebbezők előadják, hogy a velük szemben kiszabott bírság összege igazságtalan, nem megfelelő és aránytalan, valamint, hogy a Törvényszék elmulasztotta az 1/2003 rendelet 31. cikkéből következő korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlását. A Törvényszék pontosabban megsértette a hatékony és teljes bírói jogvédelemhez való jogukat, amikor a vitatott határozat tekintetében pusztán jogszerűségi felülvizsgálatot végzett, anélkül hogy értékelte volna az ügy körülményeit.

2. Elemzés

113. Ahogy azt a Bíróságnak már volt alkalma kimondani, nem feladata, hogy amikor a fellebbezést elbírálja, méltányossági okokból a saját mérlegelésével helyettesítse a Törvényszék mérlegelését, amely teljes körű felülvizsgálati jogkörének gyakorlása keretében határoz a valamely vállalkozással szemben a versenyjog megsértése miatt kiszabott bírság összegéről.⁷³

72 — HL C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.

73 — Lásd többek között: Finsider kontra Bizottság ítélet (EU:C:1994:414, 46. pont); BPB Industries és British Gypsum kontra Bizottság ítélet (C-310/93. P, EU:C:1995:101, 34. pont); Eni kontra Bizottság ítélet (EU:C:2013:289, 105. pont), valamint Solvay Solexis kontra Bizottság ítélet (C-449/11 P, EU:C:2013:802, 74. pont).

114. Következésképpen, mivel a fellebbezők nyolcadik jogalapja pusztán a velük szemben kiszabott bírság arányosságát kérdőjelezi meg, és az olyan ténybeli értékelések felülvizsgálatára irányul, amelyre a Bíróság a fellebbezéssel összefüggésben nem rendelkezik hatáskörrel,⁷⁴ azt elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

VII – A költségekről

115. A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése szerint, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről.

116. Mivel úgy vélem, hogy a két fellebbezést el kell utasítani, és a felek egymás marasztalását kérték a két ügyben, azt javaslom, hogy a Bíróság az eljárási szabályzat 184. cikke (1) bekezdésének és 137. cikkének együttes alkalmazásával a két pervesztes fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

VIII – Végkövetkeztetések

117. A fenti megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen határozzon:

- 1) A C-93/13. P. sz. és C-123/13. P. sz. ügyekben utasítsa el a fellebbezéseket.
- 2) A C-93/13. P. sz. ügyben a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 3) A C-123/13. P. sz. ügyben a Versalis SpA-t és az Eni SpA-t kötelezze a költségek viselésére.

74 — Lásd többek között: British Sugar kontra Bizottság ítélet (C-359/01 P, EU:C:2004:255, 49. pont), valamint Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (EU:C:2005:408, 246. pont).